

cetælling) kan opdele udgifterne på enkelte aldersstrin.

Det anførte kronebeløb, der skal beregnes ud fra de aktuelle tal ved den årlige tilskudsopgørelse er, som ved den gældende beregning af vægte for de enkelte kriterier, baseret på fordelingen af de kommunale udgifter på de forskellige områder, og det samlede antal indbyggere i de enkelte aldersstrin. Som ved den nuværende opgørelsesmetode tages der yderligere hensyn til, at en del af de samlede udgifter henføres til de »socialt betingede udgiftsbehov«, jf. senere.

I enhedsbeløbet indgår for alle aldersstrin et »grundbeløb« på ca. 5.500 kr., der vedrører de udgifter (ex. veje, miljø, kultur, skatteforvaltning mm.), som umiddelbart ikke kan henføres til bestemte aldersstrin. Enhedsbeløbene kan således vel at mærke ikke umiddelbart anvendes til at vurdere, hvad eksempelvis et ekstra barn vil koste en gennemsnitskommune i umiddelbart afledte udgifter.

Den ændrede opgørelse af kommunernes aldersbestemte udgiftsbehov vil alene have en præsentationsmæssig virkning, og vil i sig selv ikke umiddelbart medføre fordelingsmæssige ændringer. Der er alene tale om en omskrivning af opgørelsesmetoden til et mere forståeligt system. Metoden indebærer dog, at den gældende særlige opgørelsesmåde for antal 7-16-årige, hvor man i dag anvender det højeste befolkningstal i beregningsåret eller tre år før, afskaffes. Reglen blev oprindeligt indført for at tage højde for merudgifter i bl.a. frarflytningskommuner. Ophævelsen af denne særlige korrektion vil kunne give visse begrænsede byrdefordelingsmæssige forskydninger, men vil samtidig medvirke til at forenkle opgørelsen.

#### ad vejkræterium

Vejkræteriet – længden af kommunens vejnet – indgår i dag i opgørelsen af kommunernes udgiftsbehov som kræterium for kommunernes udgiftsbehov på vejområdet.

Analysen af udgifterne på vejområdet har imidlertid vist, at vejudgifterne hænger meget stærkere sammen med andre forhold – eksempelvis indbyggertal, befolkningstæthed og kommunens skattegrundlag. Vejkræteriet har i øvrigt været »fastfrosset« siden 1982, således at der i tilskudsopgørelsen er indgået vejlængder i 1982. Baggrunden herfor var en formodning om, at visse kommuner kunne have økonomisk fordel i at omlægge private veje til kommunale veje.

På baggrund af den forholdsvis begrænsede sammenhæng mellem kræteriet og de faktiske vejudgifter, og der i øvrigt for primærkommunerne indføres et

»grundtillæg«, jf. ovenfor, er det fundet rimeligt at ophæve vejkræteriet i udgiftsbehovsudligningen.

#### ad erhvervsbetinget førtidspension

Der foreslås et nyt kræterium for de kommunale udgifter til førtidspension, nemlig »erhvervsbetinget førtidspension«.

Formålet med det nye kræterium er, at der i højere grad skal tages hensyn til overvægten af helbredsbestemte førtidspensioner for visse erhvervsgrupper bl.a. personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet og for selvstændige. Kræteriet opgøres ud fra de konstaterede »førtidspensionsfrekvenser« for de enkelte erhvervsgrupper på landsplan, og kommunens faktiske erhvervs sammensætning for de 20-59-årige.

#### C: Det socialt betingede udgiftsbehov

##### Præsentation via socialt indeks

I udligningen af udgiftsbehov indgår de sociale kræterier i dag med en fastsat vægt på 20 pct. De sociale kræterier indgår i udligningen som »paraplyvariable«, der skal beskrive nogle mere omfattende årsagssammenhænge. Som før nævnt indebærer lovforslaget, at de sociale kræterier fremover præsenteres i form af et »socialt indeks«. Dette sker for at tydeliggøre at de sociale forskelle i udgiftsbehov har en sammenhæng til en række faktorer fremfor et enkelt kræterium. Det skal understreges, at den ændrede opgørelsesmetode primært har en præsentationsmæssig betydning og ikke i sig selv medfører ændringer i tilskudsopgørelsen. Ud fra de »sociale kræterier«, der er anført i loven, og de anførte omkostningsvægte beregnes et socialt indeks for den enkelte kommune. Kommunens socialt betingede udgiftsbehov opgøres herefter som:

Gennemsnitligt tillæg  $\times$  Kommunens sociale  
pr. indbygger  $\times$  indeks

En kommune med 22.000 indbyggere og et beregnet socialt indeks på 107 (gennemsnit = 100) vil således få et beregnet socialt udgiftsbehov på:

4.400 kr.  $\times$  1,07  $\times$  22.000 = 103,6 mio. kr. svarende til 4.708 kr. pr. indbygger.

En kommune med samme størrelse og et beregnet indeks på 96 ville tilsvarende få et tillæg på:

4.400 kr.  $\times$  0,96  $\times$  22.000 = 92,9 mio. kr. svarende til 4.224 kr. pr. indbygger.

De 4.400 kr. svarer pr. indbygger til den andel af de samlede kommunale nettodrifts- og anlægsudgifter, der jf. § 7, henføres til det socialt betingede udgiftsbehov. (Opgøres som 20 pct. af de samlede nettodrifts- og anlægsudgifter fratrukket det beløb, der indgår ved beregning af grundtillæg).